



שלושה דגלים אדומים

מכון הייצוא, התאחדות התעשיינים והלמ"ס פרסמו דו"חות חמורים בנוגע לענף ההיי-טק הישראלי - והעתיד לא נראה ורוד יותר • כיצד מחזירים את הקטר של המשק למסלולו הטבעי?

לענף ה-IT, אבל זה לא מנע מהנהלות החברה לבצע פיטורים. על אף המיתון, כך מאמינים בענף, חברות ההיי-טק ישחררו תקציבים לפחות ברבעון האחרון - אבל התמונה לגבי השנה הבאה אינה ברורה כלל. הנהלות למדו שמנמ"רים מסוגלים להסתדר עם תקציבים קטנים ולעשות הרבה יותר. הן לא רואות שום סיבה להגדיל את התקציב, כל שכן בשנת מיתון. בפועל המציאות קצת שונה: המנמ"רים אולי עובדים קשה יותר, אבל בסוף הדרך, תוכניות והשקעות חדשות עפות החוצה מהחלון. זהו הנזק הבלתי נראה של המיתון, שאיש לא יכול לכמת אותו - אבל יש לו השפעת שרשרת על יתר התחומים.

השאלה המרכזית היא, כמובן, מה עושים. אין לכך כתובת אחת או פתרון אחד. ברמה הלאומית, הממשלה, האוצר, משרד הכלכלה ומשרד ראש הממשלה חייבים לבצע שורה של פעולות כדי לצמצם את הנזק בירידה בייצוא - ובעיקר בשער הדולר. לפעמים נדמה כי הפקידות הבכירה החדשה באוצר לא ממש מפנימה את העובדה שירידה בייצוא ההיי-טק אינה בעיה רק של הענף, אלא של כל המשק - ולו רק בגלל העובדה שהוא אחראי על כרבע מכלל הייצוא הישראלי, שמכניס מדי שנה 21 מיליארד דולרים.

אלא שהדולרים האלו נשחקים בגלל ירידה בשער המטבע האמריקני, מצב שהתעשיינים זועקים נגדו כבר כמה שנים. שילוב של האטה בשוק עולמי עם דולר חלש הוא שילוב קטלני, ששלח הביתה עד כה יותר מ-1,000 עובדים ועתיד לשלוח ללשכת העבודה מספר זהה גם בשנה הבאה.

השורה התחתונה: הנתונים שסיפקו לנו מכון הייצוא, התאחדות התעשיינים והלמ"ס אינם מעודדים. מי שחי את הנושא לא מופתע, כי הכתובת הייתה על הקיר כבר יותר משנה. מה שצריך עכשיו זה לא לבכות, כי אם לשנס מותניים ולכנס את טובי המוחות ואת בכירי התעשייה. הפתרון הוא להיכנס לדיאלוג עם מקבלי ההחלטות, שצריכים להראות סימני דאגה אמיתיים לנוכח הנתונים המאיימים.

שלושה דגלים אדומים הונפו בשבועות האחרונים בפני הממשלה - וכולם עוסקים בנושא אחד: המשבר בענף ההיי-טק והשלכותיו. מכון הייצוא מסכם את שנת 2013 וקובע, כי התחזיות המעט ורודות לגבי שיפור בייצוא הישראלי כנראה מתברות, והייצוא הישראלי יהיה במצב של קיפאון ולא צמיחה. התחזית היא כוללת לכל הענף, לרבות ייצוא ההיי-טק לסוגיו השונים. בתוך כך, פרסמה הלמ"ס את הדו"ח השנתי שלה, שכלל אף הוא, בין היתר, התייחסות לייצוא תעשיית ההיי-טק. על פי הדו"ח, תעשיית ההיי-טק מהווה כ-38% מסך הייצוא הישראלי, והיקף הייצוא ירד ב-21.3%.

יש לנתונים אלו גם מחיר אנושי, הבא לידי ביטוי בפיטורי עובדים. הנתונים האלו הובאו בדו"ח אחר של התאחדות התעשיינים, אשר חושף את הפיטורים המתמשכים בענף המחשבים והציוד האלקטרוני. המספרים מדאיגים: החל מהרבעון האחרון של 2011 ועד עתה פוטרו קרוב ל-2,000 עובדים בענפי ההיי-טק השונים. כמות העובדים ירדה ב-6%, והיא עומדת היום על 155 אלף מועסקים בענף.

במקביל להודעות אלו פורסם על כמה חברות היי-טק גדולות שמתכוונות לפטר בקרוב מאות עובדים. ECI הודיעה על פיטורים של 300 עובדים מתוך הסניף הישראלי, המונה כ-1,100 עובדים. בנוסף, עוד חברות הוזכרו כמי שעלולות לפטר עובדים נוספים: סרגון (Ceragon) וטקסס אינסטרומנטס (Texas Instruments). מעבר לפיטורי העובדים, המשמעות הכואבת של צעדים אלו היא, שחברות רב לאומיות ממשיות להקטין את פעילותן בישראל. אמנם זהו תהליך זוחל ואטי, אבל מתעוררת כאן מגמה מדאיגה.

ההשלכות על ענף ה-ICT ברורות, בעיקר כשרואים כי יש הקפאות תקציבים, ביטול תוכניות פיתוח, ועוד. משיחות של אנשים ומחשבים עם ראשי הענף - בהם מנכ"ל אמן מחשבים, **בן פסטרנק**, מנכ"ל מטריקס, **מוטי גוטמן**, ומנכ"ל קבוצת יעל, **נתי אברהמי** - עולה, כי הפגיעה בתחום השירותים הייתה נקודתית במגזרים מסוימים, בראשם מגזר הפיננסים, הבנקים וחברות הביטוח. לעומת זאת, דווקא מגזר חברות ההיי-טק סיפק לא מעט עבודה

ההתפטרות הרועמת של מנמ"רית הממשלה

הפרישה המפתיעה של כרמלה אבנר נובעת מהעובדה, כי שיקולים לא מקצועיים מנחים את פקידי האוצר להתעלם מהמלצות והבטחות שניתנו בעבר • מעבר לתוצאות המיידיות, המהלך משדר למנהלים במגזר העסקי מסר עם השלכות מפחידות: אל תבואו לשירות הציבורי, הפקידות הבכירה תוציא לכם את החשק

שהוקמה על מנת לבדוק את היתכנות הקמת האגף: מתן מעמד של יחידת סמך עצמאית על כל המשמעויות הנלוות לכך. אבנר הבינה כי שיקולים לא מקצועיים מנחים את הפקידים הבכירים להתעלם מהמלצות. האווירה שנוצרה סביב תפקוד האגף סללה את הדרך להחלטה שקיבלה. כדי לשבת ולא לעשות שום דבר ולרוב עם פקידי האוצר מדי יום אין צורך בתפקיד בכיר כל כך. אבנר הניחה



כרמלה אבנר

את המפתחות בלשכת השר ואיחלה לו הצלחה בהמשך הדרך. וכאן צריכה להישאל השאלה: מה יהיה בהמשך? כל הרעיון של הקמת אגף תיקשוב נולד במוחם של ראש הממשלה בנימין נתניהו ושר האוצר

התפטרותה הדרמטית של **כרמלה אבנר** מתפקיד הממונה על התיקשוב הממשלתי הפתיעה לא מעט גורמים בענף. אולם במחשבה לאחור, רבים מהם אמרו כי הכתובת הייתה על הקיר: מרגע שנכנסה לתפקידה הממשלה החדשה, וללשכת שר האוצר נכנס **יאיר לפיד**, היה ברור לכולם כי זה רק עניין של זמן עד שתתקיים אותה פגישה קצרה בין לפיד לאבנר, שבה היא הודיעה לשר על כוונתה להתפטר. מחשבות אלה קיננו אצלה כבר כמה זמן.

הסיבות למהלך המרעיש לא יפתיעו גם הן. לאחר שנתיים מאומצות של הקמת המסגרת הארגונית ששמה התיקשוב הממשלתי, לרבות ההכנות והמכרזים שכבר באוויר - הגיע הזמן לגשת לביצוע ומימוש היעדים שלשם הוקם האגף.

אבל בשביל זה היא הייתה צריכה סמכויות ותקציבים. כדי ליישם את החזון של האגף, נדרש האוצר לממש סעיף חשוב בהמלצות הוועדה,